

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
MEKÂNSAL PLANLAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İZMİR-MANİSA PLANLAMA BÖLGESİ 1/100.000 ÖLÇEKLİ ÇEVRE
DÜZENİ PLANI DEĞİŞİKLİĞİ GEREKÇE RAPORU

İzmir-Manisa Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planının yürütmesinin durdurulması ve iptali talebiyle Danıştay 6. Dairesinin 2016/2373 esasına kayden açılan dava sonucunda, 30.10.2020 tarih ve E.2016/2373-K.2020/14080 sayılı karar ile; "Çeşme ilçe sınırlarını içeren kısmı ile bu plana yapılan itirazın reddine ilişkin işlemin, "Rüzgar Enerji Santrallerinin planda gösterilmemesi" hususuna yönelik kısmı yönünden, dava konusu işlemin iptaline" karar verilmiş olup bu çerçevede İzmir-Manisa Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planının yenilenebilir enerji kaynakları ile enerji üretim tesislerine ilişkin "8.18.7.1. 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunda tanımlanan yenilenebilir enerji üretim alanlarında ilgili kurum ve kuruluşlardan alınan izinler ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunca verilecek lisans kapsamında, bakanlığın uygun görüşünün alınması koşuluyla, 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı değişikliğine gerek kalmaksızın, ilgili kurum ve kuruluş görüşleri doğrultusunda hazırlanan nazım ve uygulama imar planları, ilgili idaresince onaylanır ve planlar bilgi için bakanlığa gönderilir." plan hükmünün mahkeme kararındaki iptal gerekçeleri doğrultusunda yeniden düzenlenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

İptal kararında yenilenebilir enerji kaynakları ile enerji üretimine ilişkin "Çevre düzeni planlarında, mekânsal kararları etkileyecek nitelikteki sektörel yatırım kararları dikkate alınarak, sürdürülebilir kalkınma amacına uygun olarak ekolojik ve ekonomik kararların bir arada değerlendirilmesinin gerekliliği karşısında, **planlama yaklaşımını etkileyen ve çevresel etki yaratabilecek bölgesel ölçekli bir yatırım kararı olan yenilenebilir enerji kaynaklarının, planda şematik ve grafik bir dil kullanılarak gösterilmesi ve bunlara yönelik alt ölçekli planları yönlendirecek nitelikte plan hükümlerine yer verilmesi gerektiği kuşkusuzdur.** Nitekim, **Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin Ek1-a "Ortak Gösterimler" başlıklı ekinde "Enerji Üretim Alanı" gösterimi de bulunmaktadır.** Uyuşmazlıkta, dava konusu Çevre Düzeni Planının Açıklama Raporunun 4.7.3.1 maddesinde, "rüzgar enerjisi kullanımı açısından, planlama bölgesi içindeki alanlardan, İzmir'in Çeşme, Urla, Seferihisar, Karaburun, Foça, Aliağa ve Bergama ilçeleri ile Manisa'nın Kırkağaç ve Akhisar ilçelerinin öne çıktığı, yatırım kararı alınmış çok sayıda alanda rüzgar enerjisi kullanılarak elektrik enerjisi üretilmesi için çalışmalara başlandığı, bazı alanlarda santral kuruluşu tamamlanarak üretime başlandığı, rüzgar enerjisi potansiyeli açısından yüksek olan bölgelerden olan Urla-Karaburun-Çeşme üçgeninde kalan alanların, genel olarak orman ve doğal sit nedeniyle koruma altında olan alanlar olduğu, bu alanların sahip olduğu niteliklerde bozulmaya neden olmayacak biçimde gelecekte de rüzgar enerjisi santralleri için kullanılmasının amaçlandığı"nın belirtilmesine karşın, dava konusu bölgede yer alması öngörülen söz konusu rüzgar enerji alanlarına ilişkin olarak planda herhangi bir gösterimin bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda, bilirkişi raporundaki tespitler de göz önünde bulundurularak, **planlama yaklaşımını etkileyen ve çevresel etki yaratabilecek bölgesel ölçekli bir yatırım**

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
MEKÂNSAL PLANLAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

kararı olduğu açık olan, Çeşme ilçesinde öngörülen rüzgar enerji santrallerinin dava konusu Çevre Düzeni Planına, ölçeği gereği şematik bir nitelikte işlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu itibarla, 23/06/2014 tarihli olur ile onaylanan İzmir-Manisa Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planının, Çeşme ilçe sınırlarını içeren kısmı ile bu plana yapılan itirazın reddine ilişkin işlemin, "Rüzgar Enerji Santrallerinin planda gösterilmemesi" hususuna yönelik kısmi yönünden, dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmamaktadır. ..." değerlendirilmesi yapılmıştır.

Bununla birlikte İzmir-Manisa Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planının 8.17.7 Sit Alanları başlığı altında yalnızca sit statüsünde değişiklik olması durumunda gerçekleştirilecek uygulamalara ilişkin plan hükümleri yer almakta olup uygulamalarda yaşanan aksaklıkların giderilmesi amacıyla bu hükümlere sit statüsüne uygun olarak ilgili Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu tarafından çevre düzeni planının onayından önce alınan kararların/onaylanan planların ÇDP'de belirlenen planlama nüfusu çerçevesinde geçerli olduğuna ilişkin plan hükmü ilavesi yapılması gerektiği değerlendirilmiştir.

14.06.2014 tarihli Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği çerçevesinde yapılan değerlendirmeler sonucunda; Danıştay 6. Dairesinin 30.10.2020 tarih ve E.2016/2373-K.2020/14080 sayılı iptal kararında yer alan gerekçeler dikkate alınarak İzmir-Manisa Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planının yenilenebilir enerji kaynakları ile enerji üretim tesislerine ilişkin "8.18.7.1. 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunda tanımlanan yenilenebilir enerji üretim alanlarında ilgili kurum ve kuruluşlardan alınan izinler ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunca verilecek lisans kapsamında, bakanlığın uygun görüşünün alınması koşuluyla, 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı değişikliğine gerek kalmaksızın, ilgili kurum ve kuruluş görüşleri doğrultusunda hazırlanan nazım ve uygulama imar planları, ilgili idaresince onaylanır ve planlar bilgi için bakanlığa gönderilir." plan hükmünün;

"8.18.7.1. 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunda tanımlanan yenilenebilir enerji üretim alanlarında ilgili kurum ve kuruluşlardan alınan izinler ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunca verilecek lisans kapsamında uygulamalar aşağıdaki esaslara göre yapılacaktır:

Danıştay 6. Dairesinin 30.10.2020 tarih ve e.2016/2373-k.2020/14080 sayılı kararı uyarınca, imar planları bu hükmün yürürlüğe girdiği tarihinden önce onaylanan yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı enerji üretim tesislerinin kapasite artışı içermeyen imar planı değişiklikleri, ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri doğrultusunda ilgili idaresince onaylanabilir. Yeni yatırım veya kapasite artışı taleplerinde aşağıdaki kriterlere uyulacaktır:

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI MEKÂNSAL PLANLAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- 6831 sayılı "Orman Kanunu" kapsamında kalan alanlardaki yatırımların gerekli izinler alınarak öncelikli olarak orman niteliğini kaybetmiş alanlarda gerçekleştirilmesi esastır.
- Tarımsal üretim amaçlı korunması esas olan 5403 sayılı Toprak Koruma Ve Arazi Kullanımı Kanunu kapsamında kalan tarım arazilerinde yapılacak olan yatırımlarda 5403 sayılı Kanun hükümleri kapsamında "tarım dışı amaçla kullanım izni"nin alınması zorunludur.
- Çevre düzeni planında plaj-kumsal, sazlık-bataklık alan, jeolojik sakıncalı alan, jeolojik özellikleri nedeniyle korunacak alan, sulak alanlar, sulak alan koruma bölgeleri, içme ve kullanma suyu koruma kuşakları ve yaban hayatı koruma geliştirme sahalarında kalan alanlarda yapılacak uygulamalarda üniversitelerin ilgili bölümlerince faaliyetin çevreye olabilecek olası etkilerinin ve alınacak önlemlerin açıklandığı ekosistem değerlendirme raporu hazırlanması zorunludur. Bu alanlarda ilgili mevzuat hükümleri ve ekosistem değerlendirme raporu doğrultusunda uygulama yapılacaktır.
- Planlama bölgesi içerisinde bulunan kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgesi/turizm merkezi, özel çevre koruma bölgesi, milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı, sit alanı gibi özel kanunlara tabi alanlarda 5346 sayılı Kanun kapsamında gerçekleştirilecek yenilenebilir enerji projelerine ilişkin alt ölçekli planlar, ilgili mevzuatlar ve ilke kararları çerçevesinde, alanın statüsüne uygun olarak Kültür Ve Turizm Bakanlığı Veya Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünce onaylanır.
- Alt ölçekli planların jeolojik-jeoteknik etüt raporlarına uygun olarak hazırlanması zorunludur.

8.18.7.2. 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanuna uygun olarak yapılması planlanan yenilenebilir enerji üretim tesislerinde, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan alınacak izin kapsamında, bölgesel ölçekli yatırım kararı niteliği taşıyan hidroelektrik santrallerde 10 MW, rüzgar enerji santrallerinde 50 MW, biyokütle enerji santrallerinde 10 MW, jeotermal enerji santrallerinde 20 MW, güneş enerji santrallerinde proje alanı 20 hektar veya 10 MW ve üzeri kurulu gücündeki tesisler için çevre düzeni planında değişiklik yapılması zorunludur. Kurulu gücü bu değerlerin altında olan projelerde imar planı süreçleri, bu planda belirlenen kriterlere uygun olarak ilgili idaresince sonuçlandırılır." şeklinde düzenlendiği ve ve 8.7.17. Sit Alanları başlığı altında yer alan plan hükümlerine;

"8.17.7.1. Bu plan kapsamındaki arkeolojik, tarihi, kentsel ve kentsel arkeolojik sit alanlarında (planda gösterilmiş ya da gösterilememiş), Kültür Ve Turizm Bakanlığı ve bakanlığa bağlı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından alınmış kararlar ile bu plandan önce onaylanmış koruma amaçlı imar planları yürürlüktedir.

8.17.7.2. Bu plan kapsamındaki doğal sit alanlarında (planda gösterilmiş ya da gösterilememiş), Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü ve Bakanlığa bağlı Tabiat Varlıklarını Koruma Merkez ve Bölge Komisyonu tarafından alınmış kararlar ile bu plandan önce onaylanmış koruma amaçlı imar planları yürürlüktedir.

**ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
MEKÂNSAL PLANLAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

8.17.7.3. Çevre düzeni planında yerleşme alanı olarak gösterilmiş olan sit alanlarında yapılacak koruma amaçlı imar planlarının nüfusu, sit alanının bulunduğu ilçe için çevre düzeni planında kabul edilen nüfus dahilinde değerlendirilecektir." hükümlerinin ilave edildiği ve Plan Açıklama Raporunun "4.7.3.1 Rüzgar Enerjisi Kullanımı" başlığı altında yer alan "Planlama bölgesi içerisinde yer alan rüzgar enerji santralleri, çevre düzeni planında gösterilmemekle birlikte ilgili mevzuat doğrultusunda imar planları onaylanan santrallere ilişkin veriler, ilgili kurumlarca iletilmesi durumunda çevre düzeni planı veri tabanına işlenmektedir." ifadesinin rapordan çıkarıldığı İzmir-Manisa Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği hazırlanmıştır.